

AKADEMİK DERGİSİ

ANKARA 2019 (ARALIK) - Sayı: 7 - s. 221-223

■
SÜLEYMAN ULUDAĞ
SIRLAR MENBAI VE TARİKAT SULTANI
CÜNEYD-İ BAĞDÂDÎ

Harf Yay., Ankara 2018, 136 s.

Yüksek Lisans Öğrencisi

SİNAN BADAY

Orcid.org/0000-0001-6936-0475

Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Müslüman, temiz toprağa benzer. Temiz toprağa her şey atılır. Ezilip hakâret görür. Lâkin ondan hep güzel, temiz, faydalı şeyler çıkar.

Biyografik çalışmalar, tarihte kendisine yer edinmiş kişilerin hayat hikayelerini anlatan eserlerdir. Süleyman Uludağ'ın elimizdeki bu eseri de Cüneyd-i Bağdâdî'nin (ö.297/909) hayatını ve tasavvufî düşüncesini bizlere sunmaktadır. Tasavvuf alanındaki otoritesinden ötürü Cüneyd, "Seyyidü't-taife" lakâbıyla da anılmaktadır.

Cüneyd-i Bağdâdî'yi inceleyen eser, dört bölümden müteşekkildir. Birinci bölümde onun hâl tercümesine detaylı bir şekilde yer verilmiştir. Üstadları ile talebe ve müridleri, hayatından kesitler, ibadetlerine ve şeriata bağlılığı, diğer sûfilerle kurduğu iletişim aktarılmıştır. Cüneyd-i Bağdâdî ve Bayezid-i Bistami'den hareketle Irak ve Horasan tasavvuf ekolleri karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. İslam dünyasındaki ehemmiyetine vurgu için Cüneyd-i Bağdâdî hakkında söylenen sözlere ve methiyelere de yine bu bölümde değinilmiştir.

Eserin ikinci bölümü, Cüneyd-i Bağdâdî'nin seyr ü sülûk sürecindeki makamlara dair görüşlerini içermektedir. Tevbe, vera', takva, zühd, fakr, sabr, rıza ve tevekkül başta olmak üzere çok sayıda makama eserde yer verilmiş, her biri hakkında Cüneyd-i Bağdâdî'den özlü sözler nakledilmiştir. Bazıları şöyledir: *Zühd, dünya ile ilgili herhangi bir ihtiyacı karşılamanın yolu o ihtiyacı terk etmektir (s.61). Fakr, gönlü şekillerden/suretlerden arındırmaktır (s.63). Sabır, yüz ekşitmeden acılar yudumlamaktır (s.64). Tevekkül, kalbin Allah'a itimat etmesidir (s.65). Rıza, kulun tercihinin ortadan kalkması, dâima Allah'ın iradesine ve tercihine göre hareket etmesidir (s.67).*

Eserin üçüncü bölümü, Cüneyd-i Bağdâdî'nin tasavvufî hallere dair görüşlerini içermektedir. Murakabe, kurb, muhabbet, havf, recâ, şevk, üns, itminan, müşâhede, yakîn, sekr, zikir gibi manevi hâller alt başlıklardan öne çıkanlardır. Birkaçına örnek verecek olursak: *Murakabe, kedinin delikteki fareyi pür dikkat beklediği gibi ilahi feyzin gelişini dört gözle beklemektir (s.85). Havf, her nefes alışverişte eza görme beklentisidir (s.85). Üns, Hak ile naz halinde olmaktır (s.87). Hakiki zikir, zikreden zikirde, zikrin de zikredileni temâşada fani olmasıdır (s.93).*

Eserin dördüncü ve son bölümünde, Cüneyd-i Bağdadî'nin tevhit görüşü ele alınmaktadır. Tevhidin mertebelerinden ve vücûdi-şühûdi tevhid anlayışından bahsedilmiş, fena-beka, misak ve sema ıstılahları hakkında malûmât verilmiştir. Eser, Cüneyd-i Bağdadî'nin menkîbe ve kerâmetleri ile son bulmaktadır.

Eserin, ilâhiyat eğitimi alan, tasavvufa ve biyografi kitaplarına ilgi duyan kitlelerin hedeflenerek kaleme alındığı söylenebilir. Müellifin kullandığı yalın ve gösterişsiz dil, konunun rahat anlaşılmasına imkan tanır. Sonraki baskılarda kitaba indeks eklenmesi araştırmacılara kolaylık sağlayacaktır.

Sade bir kapak tasarımıyla neşredilen eser, eğitim, öğretim, çocuk, akademik, kültür, din, roman, şiir kategorileri gibi geniş ürün yelpazesine sahip Harf Yayınları'nın biyografi serisinden çıkmıştır.